

5271 SAYILI CEZA MUHAKEMESİ
KANUNU ÇERÇEVESİNDE

“GİZLİ SORUŞTURMACI
GÖREVLENDİRİLMESİ”

Av. Göksel YÜKSEL *

---

* Ankara Barosu.

ÖZ

Ceza muhakemesinde maddi gerçeğe ulaşabilmek ve ceza muhakemesinin gereği gibi yapılabilmesi için geçici birtakım tedbirlere ihtiyaç duyulmaktadır. Hüküm verilmeden önce çeşitli temel hak ve özgürlüklere müdahaleyi gerektiren bu tedbirlere koruma tedbirleri denilmektedir. Bu amaç çerçevesinde özellikle organize suçlulukla mücadelede bir takım tedbirler gerekmektedir. Bu makalede bu tedbirlerden "Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesi" tedbiri 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu çerçevesinde ayrıntılı olarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: *Gizli Soruşturmacı, Gizli Görevli, Koruma Tedbirleri, CMK md.139*

"APPOINTMENT CONFIDENTIAL INVESTIGATOR"

ACCORDING TO CODE OF CRIMINAL PROCEDURE THE LAW NO 5271

ABSTRACT

It is needed to some temporary precautions to apply criminal procedure properly and able to reach material reality on criminal procedure. There precautions which necessity to interfere to fundamental rights and freedoms before adjudge, called "measures of precautions". In accordance with this purpose; is necessary some precautions especially in anti-organized crimes. In this article, one of these precautions "Appointment Confidential Investigator" is examined in detail.

Keywords: *Confidential investigator, Secret agent (gizli görevli), Measures of precautions, CCP (Code of Criminal Procedure) item 139.*

GİRİŞ

Ceza Hukuku'nun konusunu oluşturan suçların son yıllarda oldukça karmaşık hale gelmesi, özellikle örgütlü suçlarda faillerin yakalanmasındaki ve delil toplanmasındaki güçlükler klasik koruma tedbirleri dışında birtakım özel koruma tedbirlerinin uygulanması zorunluluğunu doğurmuştur. Bu tedbirler, kişilerin özel yaşamlarına klasik tedbirlere nazaran daha fazla müdahaleyi gerektirmektedir. Bu kapsamda, özel koruma tedbirlerinin toplumsal yarar, kamu düzeni ve hukuk devletinin gereklilikleri dikkate alınarak belirli şartlar altında yasal olarak düzenlenmesi kaçınılmazdır. Gizli soruşturmacı kurumu da bu şartlar dikkate alınarak düzenlenen tedbirlerden birisidir. ^[1]

1. KAVRAM VE AMACI

Gizli soruşturmacı görevlendirilmesi tedbiri hukukumuzda ilk defa 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu ile girmiştir. Bu tedbir 4422 sayılı Kanun'un 5. maddesinde "Gizli görevli kullanılması^[2]" başlığıyla düzenlenmiştir.

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 4. kısım 6. Bölümünde ise "Gizli Soruşturmacı ve Teknik Araçlarla İzleme" başlığı altında 139. maddede ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. 4422 Sayılı Kanunda gizli görevli terimi kullanılmışken Ceza Muhakemesi Kanunu'nda ise gizli soruşturmacı terimini kullanılmıştır. Gerek 4422 sayılı kanun gerekse 5271 sayılı kanunda gizli soruşturmacının tanımı yapılmamıştır.

[1] Parlak,Engin; Gizli Soruşturmacı Kavramına Genel Bakış, Terazi Hukuk Dergisi Ağustos 2010, Sayı:48, s. 25

[2] Gizli görevli kullanılması
MADDE 5. – Bu Kanunun kapsamına giren suçların soruşturulmasında, diğer tedbirlerin yeterli olmadığının anlaşılması halinde, kamu görevlileri gizli görevli olarak kullanılabilir. Gizli görevli gerektiğinde örgüt içine de sızarak, gözetlemek, izlemek, örgüte ilişkin her türlü araştırmada bulunmak ve suçlarla ilgili diğer delil, iz, eser ve emareleri toplamakla yükümlüdür.

Gizli görevli, 1 inci maddede yazılı suçları işlediğinden şüphe edilen bir veya birden çok kişinin gözetlenmesi ile görevlendirildiğinde, bu kişilerin evvelce suç işlemiş olması veya bu Kanunda öngörülen suçları işlemesi tehlikesinin varlığını gösteren somut belirtilerin bulunması veya suç işlemeyi meslek veya alışkanlık haline getirmiş olmaları gereklidir.

Gizli görevli, görevlendirildiği örgütün işlemekte olduğu suçlardan sorumlu tutulamaz. Gizli görevli görevini yerine getirirken suç işleyemez.

Gizli görevlinin kimliği saklı tutulur.

Bu maddenin uygulanması, gizli görevlinin kendisinin ve aile bireylerinin güvenlikleri yönünden benzeri bir göreve atanması için gerekli hususlar, İçişleri Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenir.

Gizli Soruşturmacı; Ceza Muhakemesi Kanununda Öngörülen Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, Gizli Soruşturmacı Teknik Araçlarla İzleme Tedbirlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin^[3] tanımlar başlığı altında 4. maddenin 1. fıkrasının ç bendinde "Gerektiğinde örgüt içine sızmak, gözetlemek, izlemek, örgüte ilişkin her türlü araştırmada bulunmak ve örgütün işlediği suçlarla ilgili iz, eser, emare ve delilleri toplamak ve muhafaza altına almakla görevlendirilen kamu görevlisi" şeklinde ifade edilmiştir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere gizli soruşturmacı özellikle örgütlü suçlarla mücadele amacıyla örgüt içerisine sızarak o örgütün işlediği suçlarla ilgili her türlü araştırmada bulunup delilleri toplayarak muhafaza altına almakla görevlidir.

Örgütlü suçluluğun aydınlatılmasında, klasik ve hatta modern birçok delil elde etme yönteminin yetersiz kalması, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçların daha yakından, içeriden izlenmesi suretiyle delile ulaşılmamasını zorunlu kılmaktadır. Bu suçlarla etkin mücadele amacıyla, çeşitli ülkelerde, örgüt içerisine eleman sokma, örgüt içindekilerden yararlanma ve benzeri değişik yöntemler uygulanmaktadır. CMK, çeşitli yöntemlerden sadece gizli soruşturmacı görevlendirilmesini düzenlemiş bulunmaktadır.^[4] Bu çerçevede örgütlü olarak işlenen suçlarla ilgili hem deliller toplanmış; hem de suçluluk aydınlatılmış olacaktır.

2. ŞARTLARI

A) SORUŞTURMA KONUSU SUÇUN VARLIĞI:

Gizli Soruşturmacı olarak görevlendirilecek suçlar Ceza Muhakemesi Kanunu^[5] nun 139. maddesinin 7. fıkrasında belirtilmiştir. Sınırlı sayı ilkesi çerçevesinde suçlar sayılmış, yalnızca bu suçlarla ilgili olarak gizli görevli görevlendirmek mümkün sayılmıştır^[6]. Bu suçlar;

a) Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188),
2. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç, madde 220),
3. Silahlı örgüt (madde 314) veya bu örgütlere silah sağlama (madde 315).

[3] RG. 14. 02. 2007/26434

[4] Şahin, Cumhur; Ceza Muhakemesi Hukuku I, 1. Bası, Ankara Kasım 2007, s. 273

[5] Albayrak, Mustafa; Notlu-Atıflı-Uygulamalı Ceza Muhakemesi Kanunu, Ankara 2009, s. 100-101

[6] Yurtcan, Erdener ;CMK ŞERHİ, 5. Bası İstanbul Nisan 2008, s. 353

b) Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları.

c) Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68 ve 74 üncü maddelerinde tanımlanan suçlar.

şeklinde yer almaktadır.

139. maddenin 7/a-2 fıkrasında "Suç işlemek amacıyla örgüt kurma" suçunda "iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç" TCK'nın 220. maddesine ilişkin soruşturmalarda bu tedbirin uygulanabileceği belirtilmiş ise de, 14. 2. 2007 tarihli Ceza Muhakemesi Kanununda Öngörülen Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, Gizli Soruşturmacı Teknik Araçlarla İzleme Tedbirlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'in 26. maddesinde, "5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 220 nci maddesinin iki, yedi ve sekizinci fıkralarında yer alan suçların bir terör örgütünün faaliyeti kapsamında işlenmesi halinde bu suçlar için de gizli soruşturmacı tedbirine başvurulabilir." hükmüne yer verilmiştir.^[7]

Yönetmeliğin 26 ıncı maddesindeki bu hüküm dayanağını 29/6/2006 tarih 5532 sayılı Terörle Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun^[8]'un 9 uncu maddesinden almıştır. 5532 sayılı kanun 9. maddesi ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 10 maddesi başlığıyla birlikte değiştirilmiştir. "Soruşturma ve kovuşturma usûlü" başlıklı 10 maddenin 1 inci fıkrasının f bendinde "Ceza Muhakemesi Kanununun 135 inci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendinin (8) numaralı alt bendindeki, 139 uncu maddesinin yedinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendindeki ve 140 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (5) numaralı alt bendindeki istisnalar uygulanmaz." hükmüne göre gizli soruşturmacı tedbirinin CMK 139 madde 7/a-2 fıkrasındaki istisnaları da kapsadığı düzenlenmiştir. Ayrıca 14. 2. 2007 tarihli Ceza Muhakemesi Kanununda Öngörülen Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan İletişimin Denetlenmesi, Gizli Soruşturmacı Teknik Araçlarla İzleme Tedbirlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'in "Gizli soruşturmacı kullanılmasına ilişkin talep ve kararın içeriği" başlıklı 24 üncü maddesinin 1-ç bendi "Gizli soruşturmacının araştırmada bulunacağı örgüt veya kişilerle ilgili bilgiler" çerçevesinde kişilerle ilgili bilgiler için de gizli soruşturmacının araştırmada bulunacağı belirtilmiştir.

[7] Meran, Necati; Adli ve Öncelikli Amaçlı İletişimin Denetlenmesi Gizli Soruşturmacı Teknik Takip Telefon Dinleme, Sms, Mms, E-Mail İzleme, 1. Bası Ankara 2009, s. 309

[8] Bkz. <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5532.html>

B) SORUŞTURMA KONUSU SUÇUN İŞLENDİĞİ KONUSUNDA KUVVETLİ ŞÜPHE:

Gizli soruşturmacı görevlendirilebilmesi için kuvvetli şüphe sebeplerinin, yani kuvvetli delillerin bulunması gerekmektedir. Kuvvetli şüphe sebepleri, katalogda yer alan suçların işlendiği hususunda olmalıdır. Nitelikli bir şüphe derecesinin aranması, katalogda yer alan suçlar bakımından dahi her zaman bu tedbirlere kolaylıkla başvurulmasını engelleyici bir şart olmaktadır.^[9]

C) BAŞKA SURETTE DELİL ELDE EDİLEMEMESİ:

Bu tedbire başvurulabilmesi için, katalogda yer alan suçların işlendiği hususunda "*kuvvetli şüphe sebepleri*" bulunması yeterli değildir. Bunun yanı sıra başka suretle delil elde edilmesi imkanının da bulunmaması gerekir. Böylece, CMK . nun 139/1. fıkrasında, gizli soruşturmacı görevlendirilmesi tedbirinin diğer delil elde etme yöntemlerine göre ikincil niteliği vurgulanmış ve oranlılık ilkesine yer verilmiştir. ^[10] Diğer tedbire başvurulmuş ve bundan sonuç alınmamış olması şart değildir. Bu tedbirlere başvurulmuş olsa idi sonuç alınmayacağı hususunda bir beklentinin varlığı yeterlidir. (Örgüt kapsamında işlenen uyuşturucu ticaret ile ilgili arama ve diğer tedbirler uygulanmış olsa idi sonuç alınmayacağı hususunda bir beklenti varsa gizli soruşturmacı görevlendirme tedbirine başvurulması mümkündür.)^[11]

3. GİZLİ SORUŞTURMACI GÖREVLENDİRME KARARI VE SÜRESİ

Gizli soruşturmacı görevlendirilmesi sadece soruşturma evresinde başvuru bir koruma tedbiri olarak düzenlendiğinden, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından bu tedbire karar verilemez.^[12] Ceza Muhakemesi Kanunu^[13] nun 139. maddesinin 1. fıkrasına göre" soruşturma konusu suçun işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması ve başka surette delil elde edilememesi halinde, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı kararı ile kamu görevlileri gizli soruşturmacı olarak görevlendirilebilir.

[9] ŞAHİN; s. 273.

[10] Parlar, Ali/ Hatipoğlu, Muzaffer; 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu Yorumu ve İlgili Mevzuat Cilt-1 (Madde-1-218), 1. Bası Ankara 2008, s. 608

[11] Tamzö, Mehmet/Kocabey, Hüseyin; Türk Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan Önleme ve Adli amaçlı İletişimin Denetlenmesi Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesi Teknik Araçlarla İzleme, 1. Bası Ankara 2009, s. 164

[12] Parlar / Hatipoğlu ; s. 609

[13] Yaşar, Osman; Uygulamalı ve Yorumlu Ceza Muhakemesi Kanunu, 4. Bası Ankara 2009, s. 1020

"Gizli soruşturmacı görevlendirme kararını hâkim verir. Kararı vermeye yetkili hâkim sulh ceza hâkimi (CMK. md. 162) veya özel görevli ağır ceza mahkemesi üyesidir(CMK. md. 251/2) Ayrıca sulh ceza hâkiminin zorunlu savcılık yaptığı hallerde(CMK. md. 163) hâkim gizli soruşturmacı tedbirine karar verebilir. CMK md 139 da belirtildiği gibi gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının vereceği kararla da gizli soruşturmacı görevlendirilebilecektir. Gecikmesinde sakınca bulunan hal; derhal işlem yapılmadığı takdirde suçun iz, eser, emare ve delillerin kaybolması veya şüphelinin kaçması veya şüphelinin kimliğinin saptanamaması olasılığının ortaya çıkması halini ifade etmektedir. ^[14]Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı tarafından verilen gizli soruşturmacı görevlendirilmesi kararının hâkim onayına sunulması gerekmemektedir. Ancak 4422 sayılı kanunun md. 2/5 fıkrasında hâkim kararı olmaksızın tedbire Cumhuriyet savcısının karar verdiği durumlarda 24 saat içerisinde hâkim onayına sunulacağı belirtilmiştir. Sürenin dolması veya aksine bir karar mevcut olması durumunda kararın Cumhuriyet savcısı tarafından derhal kaldırılması gerektiği belirtilmiştir. Bu hüküm CMK da düzenlenmemiş; Cumhuriyet savcısının verdiği kararın hâkimin onayına sunulması gerekmemektedir.

Koruma tedbirlerinin temel özelliklerinden olan geçicilik niteliği hükümde yansımaları bulamamıştır. Kanunumuz bu koruma tedbiri bakımından bir süre sınırı getirmemiştir. Ancak uygulamada bu tedbire gereksinim kalmadığı hallerde, derhal son verilmesi gerekeceği açıktır. ^[15] Tedbire ilişkin olarak getirilecek sürenin, ne tedbiri uygulayacak olan gizli soruşturmacının elini kolunu bağlayacak kadar az ve ne de oranlılık ilkesinin gereklerini aşacak ölçüde fazla olması gerekir.^[16]

4. GİZLİ SORUŞTURMACININ GÖREV VE YETKİLERİ

Ceza Muhakemesi Kanunu 139. madde 4. fıkrasına göre "*Soruşturmacı, faaliyetlerini izlemekle görevlendirildiği örgüte ilişkin her türlü araştırmada bulunmak ve bu örgütün faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili delilleri toplamakla yükümlüdür*". Gizli soruşturmacının, soruşturma faaliyetlerini yürütürken, gerçek kimliğini gizlemek suretiyle elde ettiği rızaya dayanarak başkasının konutuna girebilmesine yönelik bir düzenlemeye kanunda yer verilmemiştir.^[17] Rıza ile

[14] Parlar / Hatipoğlu; s. 609

[15] Hakeri, Hakan/ Ünver, Yener;Ceza Muhakemesi Hukuku(Temel Bilgiler), 3. Bası Ankara 2009, s. 224

[16] Parlar / Hatipoğlu; s. 609

[17] Turhan, Faruk;Ceza Muhakemesi Hukuku, 1. Bası Ankara 2006 , s. 278

eve girilmesi gizli soruşturmacıya evde delil toplama yetkisini verir, ancak gizli izleme gibi tedbirlere başvuramaz, eve dinleme aleti veya kamera yerleştiremez. Çünkü evde dinleme yapılması yasal olarak yasaktır.^[18] Gizli soruşturmacının konuta girmesi söz konusu ise, gizli soruşturmacı görevlendirilmesinde hakim onayı da gerekmektedir. Türk hukukunda açık bir düzenleme olmadığı için gizli soruşturmacının konuta giremeyeceği sonucu çıkmaktadır. Ancak başkasının konutuna giremeyen gizli soruşturmacının bir örgütün güvenini kazanarak soruşturma yapabilmesi pek mümkün değildir.^[19] Gizli soruşturmacı CMK. 139/4 deki görevleri yerine getirirken bir takım hususlara dikkat etmesi gerekmektedir. Bu husus CMK md. 139/5 de düzenlenmiştir. CMK md 139/5 'e göre "*Soruşturmacı, görevini yerine getirirken suç işleyemez ve görevlendirildiği örgütün işlemekte olduğu suçlardan sorumlu tutulamaz.*" Bu hükme göre gizli soruşturmacıya görevini yerine getirirken suç işleyeceğine dair bir yetki verilmemiştir. Bununla beraber, suç işlemeyen bir kimsenin örgüt içinde nasıl kalabileceği şüphelidir. En azından örgütün amacına yönelik basit suçlar bakımından, kişilere zarar vermemek kaydıyla suç işleme olanağı tanınabilirdi. Kanunumuz ise sadece örgütün işlemekte olduğu suçlardan dolayı gizli soruşturmacının sorumlu tutulamayacağını hükme bağlamıştır.^[20]

5. ELDE EDİLEN BİLGİLERİN KULLANILMASI

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 139. maddesinin 6. fıkrasına göre "*Soruşturmacı görevlendirilmesi suretiyle elde edilen kişisel bilgiler, görevlendirildiği ceza soruşturması ve kovuşturması dışında kullanılmaz.*" hükmü yer almaktadır. Hüküm gereğince gizli soruşturmacı görevlendirildiği suç dışında fakat yine 139. maddede sayılan katalog suçlardan birine ilişkin kişisel bir bilgi niteliğinde bir delil elde ederse, bu bilgi delil olarak kullanılamayacaktır. Kanunun bu hükmünün mefhumu muhalifinden, elde edilen delilin kişisel bilgi niteliğinde olmaması halinde, katalog suçlardan olmak koşuluyla diğer suçlarda da kullanılabileceği sonucu çıkmaktadır. Nitekim 14. 02. 2007 tarihli Yönetmeliğin tesadüfen elde edilen ve kişisel bilgiler başlıklı 30. maddesinin 2. fıkrasına göre, "*yapılmakta olan soruşturma ve kovuşturmaya ilgisi olmayan ve ancak, bu Yönetmeliğin 26. maddesinde belirtilen suçlardan birinin işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edilirse bu delil muhafaza altına alınır ve durum Cumhuriyet başsavcılığına derhal bildirilir.*"^[21] Ancak savcı bu delilleri kullanamaz. Çünkü soruşturmacı

[18] Nuhoglu, Ayşe; Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'e Armağan(Cilt II), Ankara 2008, s. 1064

[19] Turhan, Faruk; s. 278

[20] Hakeri/Ünver; s. 225

[21] Nuhoglu; s. 1066

başka bir suç nedeniyle görevlendirilmiştir. Savcı söz konusu delilleri yeterli şüphe sebebi sayarak yeni koruma tedbirleri alınmasını ister. Bu yolla elde edilen delillere dayanarak dava açabilir, yargılama yapılabilir.^[22] CMK m. 139/6. fıkra hükmü incelendiğinde, soruşturmacının görevlendirildiği ceza soruşturması ve kovuşturması dışında kullanılamayacak olanın sadece "*kişisel bilgiler*" den ibaret olduğu, bu kavramın ise elde edilecek başka delilleri kapsamayacağı, dolayısıyla tesadüfen elde edilen, beklenmeyen, yani bulunması umulmayıp da o anda ulaşılan delilleri içine almadığı fikri ileri sürülebilir. Buna göre, kişisel bilgiler dışında kalan ve tesadüfen elde edilen delillerin hukuka uygun olduğu, gerek o soruşturma ve kovuşturmada ve gerekse başka bir soruşturmada kullanılmasında hukuk aykırılık olmayacağı kabul edilmelidir.^[23] Ceza Muhakemesi Kanunu, gizli soruşturmacının elde ettiği tesadüfi deliller konusundaki düzenleme diğer tedbirler yoluyla elde edilen tesadüfi delillerden farklı ve anlaşılmasız bir şekildedir. Gerçekten diğer tedbirler vasıtasıyla örneğin iletişimin denetlenmesi(md. 138) veya teknik araçlarla izleme tedbiri uygulanırken elde edilen tesadüfi deliller(md. 140/ 4), katalog suçlardan olmak koşuluyla diğer bir suça ilişkin soruşturma ve kovuşturmada kullanılabilir. Kanun bu maddelerde elde edilen delilin kişisel bilgi olup olmaması konusunda ayırım yapmamıştır.

6. GİZLİ SORUŞTURMACININ KORUNMASI

Gizli soruşturmacı, kendisine sürekli olarak verilen ve değiştirilmiş bir kimlik altında soruşturma faaliyetini yürüten bir kamu görevlisidir. Bu tanım çerçevesinde gizli soruşturmacının unsurları, kamu görevlisi olması ve gerçek kimliğini açıklamaksızın soruşturma faaliyeti yürütmesidir. Burada ilk dikkati çeken, ancak idare hukuku anlamında bir "*kamu görevlisinin*" gizli soruşturmacı olarak görevlendirilebilmesidir.^[24] Kamu görevlisinin gizli soruşturmacı olarak görevlendirileceği CMK md. 139/1 de belirtilmiştir. Kamu görevlisi tanımı 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu^[25] 6. madde 1. fıkra c bendinde "*Tanımlar*" başlığı altında yapılmıştır. "*Kamu görevlisi deyiminden; kamusal faaliyetin yürütülmesine atama veya seçilme yoluyla ya da herhangi bir surette sürekli, süreli veya geçici*

[22] Soyaslan, Doğan;Ceza Muhakemesi Hukuku, 3. Bası Ankara 2007, s. 276

[23] Şen, Ersan;Türk Hukuku'nda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, 3. Bası Ankara 2009, s.202

[24] Öztürk, Bahri/Erdem, Mustafa Ruhan;Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, 10. Bası Ankara 2006 ,s.613

[25] Dülger, İbrahim/Cin, M. Onursal/Aksan, Murat;Türk Ceza Hukuku Mevzuatı, Ekim Konya 2005, s.4

olarak katılan kişi" olarak tanımlanmıştır. Gizli soruşturmacının polis memuru olması şart değildir.^[26]

Ayrıca gizli soruşturmacının korunmasına yönelik hükümler Ceza Muhakemesi Kanunu 139. madde ikinci ve üçüncü fıkralarında düzenlenmiştir. Gizli soruşturmacının, içine girdiği örgüt içerisinde uzun süre kalabilmesi, onun "uydurma kimlik" sahibi olması ve bu kimlik altında bazı işlemlerde bulunabilmesine bağlıdır.^[27] Bu nedenle soruşturmacının kimliği değiştirilebilir. Bu kimlikle hukuki işlemler yapılabilir. Kimliğin oluşturulması ve devam ettirilmesi için zorunlu olması durumunda gerekli belgeler hazırlanabilir, değiştirilebilir ve kullanılabilir.^[28] Böylece yasa koyucunun belli suçlar için örneğin, belgede sahtecilik suçları gibi hukuka uygunluk sebepleri yarattığı söylenmelidir.^[29] Uydurma kimlik oluşturmak, hem uzun zaman almakta hem de bunun maliyeti yüksek olmaktadır. Bu yüzden CMK. md. 139/3, gizli soruşturmacının görevinin sona ermesinden sonra da kimliğinin gizli tutulmasına yer vermiştir. Bunun nedeni, uydurma kimlik verilen kamu görevlisinin, hem başka işlerde de görevlendirilebilmesine olanak sağlamak ve hem de kişisel güvenliğini tehlikeye atmamaktır.^[30] Ayrıca gizli soruşturmacının öğrendiği bilgilerle ilgili tanık olarak dinlenmesi söz konusu olabilir. Ancak bu dinlemenin CMK md. 58 de belirtilen tanığın korunması çerçevesinde olması daha yerinde olacaktır.

[26] Taşdemir, Kubilay/Özkeper,Ramazan, ;Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi (Cilt I), 3.Bası Ankara 2007 , s.532

[27] Yılmaz,Zekeriya; Ceza Muhakemesi Hukukunun Getirdiği Yenilikler ve Yargılama Sistemi, Ankara 2005 s.58

[28] Yerdelen, Erdal;Soruşturma ve Koruma Tedbirleri, 1. Bası Ankara Nisan 2006, s. 122-123

[29] Özbek, Özer Veli/Kanbur, Nihat M/Bacaksız, Pınar/Doğan, Koray;" Ceza Muhakemesi Hukuku Bilgisi", Ankara 2007, s.269

[30] Öztürk/Erdem; s. 614

SONUÇ

G ünümüzde özellikle teknolojinin gelişmesiyle birlikte suç ve suçlulukla mücadele daha zor bir hal almıştır. Bu çerçevede devletler de bazı düzenlemeler yapma gereği hissetmişlerdir. Özellikle organize suçlulukla mücadelede birtakım tedbirlerin alınması ve uygulanması gerekmektedir. 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu da "*Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesi*" ve diğer tedbirlerle bu amacı gerçekleştirmiştir. Çalışmamızda "*Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesi*" tedbiri Ceza Muhakemesi Kanunu 139 uncu maddesi çerçevesinde ayrıntılı olarak incelenmiştir. Amaç her ne pahasına olursa olsun maddi gerçeğin araştırılmasından ziyade insan hak ve özgürlüklerinin kısıtlanmadan suçluların cezalandırılmasıdır. Ancak bu şekilde hukuk devletine ulaşılmış olur. Temennimiz suçların aydınlatılmasında pay sahibi olan bu müesseselerin artırılarak; hukuk devleti ve insan onuruna yakışır bir şekilde kullanılmasıdır.

KAYNAKÇA

- Albayrak, Mustafa, Notlu-Atıflı-Uygulamalı Ceza Muhakemesi Kanunu, 1.B., Ankara 2009, Adalet Yayınevi.
- Dülger, İbrahim/ Cin, M. Onursal/ Aksan, Murat, Türk Ceza Hukuku Mevzuatı, Konya 2005, Kopuz Yayınevi.
- Hakeri, Hakan/ Ünver, Yener, Ceza Muhakemesi Hukuku (Temel Bilgiler), 3.B., Ankara 2009, Adalet Yayınevi.
- Meran, Necati, Adli ve Önleme Amaçlı İletişimin Denetlenmesi Gizli Soruşturmacı Teknik Takip Telefon Dinleme, Sms, Mms, E-Mail İzleme, 1. B., Ankara 2009, Adalet Yayınevi.
- Nuhoğlu, Ayşe, Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'e Armağan (Cilt II), Ankara 2008, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Ceza Hukuku Derneği.
- Özbek Özer Veli/ Kanbur Nihat M./ Bacaksız Pınar/ Doğan Koray, Ceza Muhakemesi Hukuku Bilgisi, Ankara 2007, Seçkin Yayınevi.
- Öztürk, Bahri/ Erdem, Mustafa Ruhan, Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, 10. B., Ankara 2006, Seçkin Yayınevi.
- Parlak, Engin, Gizli Soruşturmacı Kavramına Genel Bakış, Terazi Hukuk Dergisi Ağustos 2010, S. 48, s. 25- 38.
- Parlar, Ali/ Hatipoğlu, Muzaffer, 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu Yorumu ve İlgili Mevzuat Cilt-1 (Madde-1-218), 1. B., Ankara 2008,
- Soyaslan, Doğan, Ceza Muhakemesi Hukuku, 3. B., Ankara 2007, Yetkin Yayınevi.
- Şahin, Cumhur, Ceza Muhakemesi Hukuku I, 1. B., Ankara 2007, Seçkin Yayınevi.
- Şen, Ersan, Türk Hukuku'nda Telefon Dinleme Gizli Soruşturmacı X Muhbir, 3. B., Ankara 2009, Seçkin Yayınevi.
- Tamzö, Mehmet/ Kocabay, Hüseyin, Türk Hukukunda Telekomünikasyon Yoluyla Yapılan Önleme ve Adli amaçlı İletişimin Denetlenmesi Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesi Teknik Araçlarla İzleme, 1. B., Ankara 2009, Yaklaşım Yayıncılık.
- Taşdemir, Kubilay/ Özkepir, Ramazan, Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi, C. I., 3.B., Ankara 2007, Turhan Kitabevi.
- Turhan, Faruk, Ceza Muhakemesi Hukuku, 1. B., Ankara 2006, Asil Yayın Dağıtım.
- Yaşar, Osman, Uygulamalı ve Yorumlu "Ceza Muhakemesi Kanunu", 4. B., Ankara 2009, Seçkin Yayınevi.
- Yerdelen, Erdal, Soruşturma ve Koruma Tedbirleri, 1.B., Ankara 2006, Adil Yayınevi.
- Yılmaz, Zekeriya, Ceza Muhakemesi Hukukunun Getirdiği Yenilikler ve Yargılama Sistemi, 1. B., Ankara 2005, Seçkin Yayınevi.
- Yurtcan, Erdener, CMK ŞERHİ, 5. B., İstanbul 2008, Beta Yayınevi.